

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De Gratia prout Tullius de ea loquitur: & quæ sint cauenda danti vel accipienti beneficia, & de vindicatione. Pars XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

acceptione personarū inter partes cōtrarias aequalitatem seruēt. Deut. 24. *Æquū iudiciū sit inter vos, siue peregrinns, siue ciuis peccauerit: quia ego dominus vester.* Sicut Deus nō est acceptor personarū, Act. 10. ita vult. quōd iudices qui iudicādo vices eius agūt, non sint acceptores personarū. Iac. 2. *Fratres mei, nolite in personarū acceptione habere fidem domini nostri Iesu Christi.*

¶ *De pietate.*

Sequitur de Pietate prout Tullius & Macrobius de hac loquuntur. Est autē pietas, vt ait Tullius, per quam sanguine coniunctis patriarūq; beneuolis officiū & diligēs tribuitur cultus. Ad pietatē sic sumptā ipsa natura hominē incitat. De amore parentū, require in tractatu de Charitate. De honore verō parētibus exhibēdo, require in tractatu de superbia, capit. de peccato irreuerētiē. Et notandū quōd cū patria principiū generationis dicatur esse, secūdū Philosophum quemadmodū & pater, beneuoli patriarū amādī sunt, & honorādī: sic maleuoli patriarū odiosi sūt & detestādī, vt legitur 2. Mach. 5. de Iafone, qui fact⁹ est omnib⁹ odiosus, vt refuga legū & execrabilis, vt patriarū & ciuū hostis.

De Gratia prout Tullius de ea loquitur: & quae sint cauenda danti vel accipienti beneficia, & de vindicatione. PARS XIII.

Gratiā Tullius sic describit: Gratia est, in qua amicitiarum & officiorū alterius memoria, & remunerandī volūtas cōtinetur. Hæc virtus valde necessaria est. Nullū enim officiū in referenda gratia magis est necessariū. Ingratitudinē quæ est gratiarū contraria enumerat Apostolus 2. ad Tim. 3. inter magna mala quæ erunt nouissimis temporibus, dicens: Hoc scito, quia in nouissimis diebus instabunt tēpora periculosa, & erūt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemī, parentibus inobedientes, ingrati. ¶ Si volueris gratus esse, primo caue ne obliuiscaris beneficij. Senec. 3. lib. de beneficiis: Ingratus est, qui beneficium se accepisse negat, quod accepit: ingratus est qui dissimulat, ingratus est qui non reddit: ingratus est omnī, qui oblitus est. Illi enim si non soluunt, tamen debent, & extat apud illos vestigium meritorum intra conscientiam inclusorum. Et aliquando conuerti ad referendam gratiam aliqua causa possunt, si illos pudor admouerit, si facilis occasio inuitauerit. Hic nunquam fieri gratus potest, cui beneficium totum elapsum est. Apparet illum nō saepe de reddendo cogitasse, cui obrepit obliuio. Nunquam voluit esse gratus qui beneficium tam longe proiecit, vt extra conspectum suū poneret. Quicquid frequēs cogitatio exercet, aut reuocat memorię, nūquā subducitur.

32^a
 quæ nihil perdit, nisi ad quod nō sape respexit. Secundo caue ne
 ad beneficiū impendendū per iniuriam accedas. Sen. 5. lib. de be-
 neficiis. Ingratis & repudiatis beneficia, nō quia nolūt, sed ne
 debeant, similes sunt ex diuerso nimis grati, qui aliquid incom-
 modi precari solēt his quibus obligati sunt, vt probet affectum
 beneficiorū memorem: quorū animus similis est prauo amore
 flagrantibus, qui amicæ suæ optant exiliū, vt desertam fugia-
 tēmq; comitentur: optant inopiā, vt magis desiderant donec
 optāt morbū, vt affideāt: & quicquid inimicus optaret, amantes
 vouent. Ferè idem exitus est odij & amoris insani. Idem: Nequi-
 tia est, vt extrahas mergere, euertere vt suscitares, vt emitras oc-
 cludere. Non est beneficiū iniurię finis, nec vnquā id detraxisse
 meritū est, q̄ ipse qui detraxit, intulerat. Nō vulneres me malo,
 quā sanes. Potes inire gratiā, si quia vulneratus sum sanas, non
 si vulneres, vt sanāndus sim. ¶ Tertio, caue ne nimis festines obli-
 dere te gratum. Sen. 5. lib. de Benefic. Ante omnia discamus be-
 neficia debere. Nemo libēter reddit quod inuitus debet: & quod
 apud se esse nō vult, onus iudicat esse, non munus. Idem in co-
 dem: Poenitet accepti beneficij: quem nondū redditi piget. Non
 minoris est animi debere, quā dare: eō q̄ operosius hoc quā
 illud, quo maiori diligentia custodiuntur quā dantur accepta.
 Idem: Equè delinquit qui ad referendū gratiam suo cessat tem-
 pore, quā qui alieno proferat. Idem Senec. Reiciendi signū est
 protinus aliud munus remittere, & munus muncere expugnare.
 Qui nimis citō cupit soluere, inuitus debet: & qui inuitus debet,
 ingratus est. ¶ Quarto, caue ne clam gratiā referas. Ingratus est
 enim qui remotis arbitris gratias agit, vt ait Sen. 2. lib. de benefi-
 ciis. Et notandū quod beneficiū benignè accipiendum est, licet
 etiam sit modicū. Si benignè accipis, rerulisti gratiā, sed nō solu-
 tū te putas. Sen. Qui beneficiū dat, vult excipi gratē: habet quod
 voluit, si bene acceptū est. Idē: Voluntati voluntate satisfacimus,
 rem rei debemus. Beneficiū verò rei duplex est, scilicet pecu-
 niæ & operę. Beneficiū operę splendidius est: hoc enim ex vir-
 tute depromitur, alterū verò ex arca. Cū beneficiū pecuniæ
 datur, materia exhauritur, vt quo in plures vsus sis, eo minus in
 multos vti possis: beneficiū verò operę, cōsuetudine beneficij
 paratioris & exercitatoris facit. Dum Macedonū fauorem pec-
 unia largitione captaret Alexander, scripsit ad eum pater hæc
 verba: Quis error in istā spem te induxit, vt eos tibi fideles pe-
 tares, quos pecunia corrupisses: an tu id agis, vt Macedones nō te
 regem, sed ministrū, & donatorem putēt? Fit enim deterior qui
 accipit.

accipit, a
 nus beni
 minibus
 ter & mo
 re largi
 te non p
 rapina: c
 coguntur
 runt, quā

Et nota
 Senec. Nō
 requirit
 tatis suæ
 lantatē h
 Idē: Multo
 rur. Idē: N
 ¶ Secundo
 surū sibi,
 beneficiū
 ita à natu
 dant, & ill
 peccat qui
 quis benef
 gandū os
 suū multi
 que precia
 lo vultū d
 dere. Equ
 Idē: Verū
 Quādam
 feritordia
 quo minu
 est libēter
 cui datur,
 noceat ne
 mū est op
 giri bland
 taturā ad
 veniat. Idē
 nihil inte

accipit, atq; ad idē semper expectādū paratior. Nō tamē hoc genus benignitatis omninō repudiandū est: nam sæpe idoneis hominibus indigētib; de re familiari, impartiedū est, sed diligēter & moderatē. Multi enim patrimonia effuderunt, inconsultē largiedo. Nihil autē stultius est quā curare, vt diutius facere non possis quod libenter facias. Sequuntur etiam largitores rapinæ: cum enim dando egere cœperint, alienis manus inferre coguntur, & maiora odia eorum assequuntur quibus ademerunt, quā fautores eorum quibus dederunt.

¶ *Quæ sint cauenda danti beneficia.*

Et notandū q̄ in dando beneficiū, primo cauēda est durities. Sene. Nō quid datur, refert, aut quid fiat, sed qua mente. Regum æquauit opes animo, qui exiguū tribuit, sed libēter, qui paupertatis suæ oblitus est, dū in eā respicit, qui nō iuuandi tantū voluminatē habuit, sed cupiditatē, qui accipere se putauit cū daret. Idē: Multo gratius venit quod facili, quā quod plena manu datur. Idē: Nemo libēter debet quod nō accepit, sed quod expressit. ¶ Secundo dilatio. Sene. in lib. de benefic. Errat si quis sperat responsum sibi, quē dilatione lassauit, expectatione torisit. Eodē animo beneficiū debētur quo datur. Idē: Qui tarde fecit, diu noluit. Cū ita à natura cōparatum sit vt alius iniuria, quā merita descendant, & illa citō defluāt, has tenax memoriā custodiat: quid expectat qui offendit dū obligat? Satis aduersus illū gratus est, si quis beneficiū eius agnoscit. Idē 2. lib. Cū homini probo ad rogandū os suffunditur rubore, qui hoc tormentū remittit, munus suū multiplicat. Grauiſſimis viris nulla res carius cōstat, quā quæ precibus empta est. Molestū verbū est, onerosum, & demissio vultū dicendū, rogo. Nihil æquē amarū, quā diu in spē pēdere. Equiore animo quidā ferūt præcidi spem quā, suā trahi. Idē: Verū est tantū te gratiæ demere, quantū moræ adiciis. Idē: Quæ admodū acerbiſſima crudelitas est quæ trahit pœnā, & misericordiæ gen^o est citō occidere: ita maioris est muneris gratiæ quo minus diu pēpendit. Omnis benignitas properat, & propriū libēter faciētis citō facere. ¶ Tertio ne beneficiū quod das ei cui datur, vel alij obsit. Ea vtamur liberalitate quæ proſit amicis, noceat nemini. Sene. 2. lib. de benefic. Quemadmodū pulcherri- mū est opus inuitos nolētēsq; seruare: ita rogātib^o pestifera largiri blandū & affabile odiū est. Pecuniā nō dabo, quam numeraturā adulteræ sciā, ne in societate turpis facti, aut consilij inueniar. Idē: Quid turpius, quā (quod euenit frequentissimē) vt nihil intersit inter odium & beneficium? ¶ Quarto ne benefi-

cium maius sit facultate tua Seneca: Cùm summæ amicitie sit
amicum sibi æquate, utriq; simul consulendū est. Dabo egentis
sed ut ipse nō egeam. Succurrā perituro, sed ut ipse nō peream.
¶ Quinto cauenda est exprobratio. Seneca: Hæc beneficij inter
duos lex est: alter statim obliuisci debet dari, alter memor esse
accepti. ¶ Sexto malitiosa astutia inficiēdo. Dixit Antigonus Cy-
nico petenti talentū, Plus esse, quàm Cynicus debeat petere. Pe-
tenti verò nummum, respondit, Minus esse, quàm regē oportet
dare. Ecce malitiose negabat: nam posset dare talentū, quia ipse
rex erat: vel nummum, quia ille Cynicus. Econtrario Alexander
nihil animo nisi grandē cōcipiens, cui dam vrbē donabat: & cū
ille refugisset munus, dicēs illud nō conuenire suæ fortunæ: Nō
quaro, inquit, quid te accipere deceat, sed quid me dare. ¶ Se-
primo cauendū de ingrato querelā facere. Meliorem facies in-
gratum ferendo, peiorem, cōquerendo. Nemo id esse quod tam
videtur timere, deprehenso pudor emittitur. Sen. Ingratus est ad-
uersus vnum beneficiū, aduersus alterum nō erit, duorū oblitus
est, tertium in eorū quæ exciderant memoriā reducet. Quæ ra-
tio est exacerbare eū in quē magna contuleris, ut ex amico fiat
inimicus? Seneca: Si Deū imitaris, da etiam ingratis: nam & se-
celeratis sol oritur. Idem: Ego beneficio meo, cum darē, v fus sum
nec ideo pigrius dabo, sed diligentius: q; in hoc perdidit, ab alijs
recipiam, sed huic ipsi beneficiū dabo. Beneficio igitur tanquam
bonus agricola, cura cultūque sterilitatem soli vincens. Nō est
magni animi beneficiū dare & perdere, sed est magni animi pe-
dere & dare. Idem s. li. de Beneficijs: Propositū est optimi viri &
ingentis animi tandiū ferre ingratum, donec fecerit gratum.

¶ De Vindicatione.

Sequitur de Vindicatione, quam sic describit Tullius: Vindi-
catio est per quā vis, aut iniuria & omnino omne quod obse-
curum est, defendēdo & vlciscendo propulsatur. Hæc virtus me-
ximè necessaria est habenti potestātē secularem. Ro. 13. Dei mi-
nister est, vindex in irā ei qui malū facit. 1. Pet. 3. Subiecti estote
omni humanæ creaturæ propter Deū, siue regi quasi præcellētī,
siue ducibus tanquā à Deo missis ad vindictam malefactorum.

De misericordia PARS XIII. quæ subdividitur in septē capitula.
eiusdem. CAP. I.

Sequitur de misericordia, de qua hoc modo dicitur. Primo
spiciuntur eius descriptiones. Secundo, eius commendatio-
nes. Terrio quedam meditationes, quæ misericordiam iuvant.

Quarto.